

De Vergeten Nederlanders: De Rol van Brisbane in de Tweede Wereldoorlog

Samenvatting

Dit document belicht de belangrijke, maar grotendeels vergeten rol die de Nederlands-Indische regering-in-ballingschap en Nederlandse strijdkrachten speelden tijdens de Tweede Wereldoorlog vanuit hun basis in Brisbane, Australië. Ondanks hun diepe betrokkenheid bij de oorlog in de Stille Oceaan—waaronder maritieme, luchtmacht- en inlichtingenoperaties—blijft de Nederlandse aanwezigheid grotendeels afwezig in het collectieve geheugen van zowel Nederland als Australië.

Hoofdttekst

Zelfs in Brisbane is het wereldwijde belang van de stad tijdens de Tweede Wereldoorlog grotendeels onbekend. Hoewel veel mensen zich bewust zijn van de Amerikaanse aanwezigheid, weet bijna niemand dat ook de Nederlanders vanuit hier opereerden. In Nederland zelf is de kennis over de Nederlandse bijdrage aan de oorlog in de Stille Oceaan nog beperkter—ondanks het feit dat er meer Nederlandse militairen omkwamen in Zuidoost-Azië dan in Europa tijdens de oorlog. Nog minder bekend is dat de Nederlanders... Na de Japanse invasie van Nederlands-Indië in 1942 vluchtte de koloniale regering naar Australië. In 1944 vestigde zij zich op Camp Columbia in Brisbane. Vanuit hier coördineerde de regering-in-ballingschap militaire en civiele planning voor de herovering van de archipel. Ondersteunende instellingen als NEFIS (inlichtingen), NICA (bestuur) en NEIGIS (informatievoorziening) vormden samen een geavanceerde, internationale samenwerking in oorlogstijd. De Nederlandse strijdkrachten bleven actief vechten: via de marine en koopvaardij in de Geallieerde vloot, via luchtaanvallen vanuit noordelijk Australië, en met guerrilla-acties van het KNIL in Timor en Nieuw-Guinea tot in 1944. Dit alles is uitvoerig gedocumenteerd door historicus Jack Ford in zijn boek 'Allies in a Bind', en in Nederlandse archieven—maar blijft grotendeels onbekend in het bredere geschiedverhaal. Dit artikel maakt deel uit van een reeks die onderzoekt hoe de rol van Brisbane in de Tweede Wereldoorlog wordt herinnerd of vergeten, bekeken vanuit Nederlandse, Australische en Amerikaanse perspectieven.

Belangrijke Feiten

- De Nederlands-Indische regering opereerde vanuit Camp Columbia, Brisbane (1944–1946).
- De Nederlandse marine, luchtmacht en koopvaardij werkten onder Amerikaans bevel vanuit Australische bases.
- Guerrilla-acties van het KNIL in Timor en Nieuw-Guinea gingen door tot in 1944.
- Meer Nederlandse militairen sneuvelden in Azië dan in Europa tijdens de Tweede Wereldoorlog.
- NEIGIS verzorgde Nederlandstalige en Engelstalige oorlogspropaganda vanuit Brisbane.

Waar meer te leren

Camp Columbia Heritage Association – www.campcolumbia.com.au

Nationaal Archief (Den Haag): Algemene Secretarie van de Nederlands-Indische Regering (1944–1950)

Allies in a Bind van Dr Jack Ford (1996)

Afscheid van Indië – Nationaal Archief Magazine (2007/2)

National Archives of Australia – Nederlandse oorlogspropaganda archieven